

11.SINIF

VIDEO KONU ANLATIMI
VIDEO SORU ÇÖZÜMÜ

destek

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI DEFTER KİTAP

- *ÖZEL DERS FORMATI*
- *VIDEO DESTEK KONU ANLATIMLARI*
- *DESTEK SORULARI*
- *KONU TESTLERİ*
- *HAFTA SONU ÖDEVLERİ*
- *YAZILIYA HAZIRLIK SORULARI*

MEHMET YURDUSEVEN

ÜNAL KOLOĞLU

AYŞENUR DEVECİ

HARUN DERİN

MİKAİL ÖZTAŞ

76
Video Konu Anlatım

33
Destek Sorusu

269
Konu Tekrar Sorusu

138
Hafta Sonu Ödevi Sorusu

59
Yazılıya Hazırlık Sorusu

499
Toplam Soru

Google Play Store'dan
ya da
App Store'dan

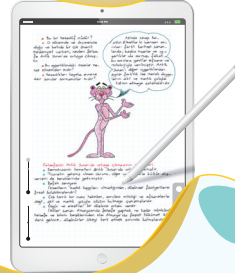
ens
Eğitime Nitelikli Sayfa

uygulamasını telefonunuza veya
tabletlerinize indirin.

Akıllı telefon ya da tablet
kullanmıyorsanız

www.ensyayinlari.com.tr
adresimizden

VIDEO KONU ANLATIMLARI'na
ve **VIDEO SORU ÇÖZÜMLERİ**'ne
kolaylıkla ulaşabilirsiniz.

Available on the iPhone
App Store

ANDROID APP ON
Google play

Uygulamayı kullanarak evde,
okulda, otobüste kendinizi
hazır hissettiğiniz her yerde
**VIDEO KONU ANLATIM-
LARI**'ni ve **VIDEO SORU
ÇÖZÜMLERİ**'ni
izleyebilirsiniz. Her ünitenin
başında videoların içerikle-
riyle ilgili yönerge verilmiştir.
Bu yönergelerden hareketle
istediğiniz konunun videosunu
izleyebilirsiniz.

www.lisedestek.com

Ücretsiz Öğrenci Üyeliği

Ücretsiz Öğretmen Üyeliği

Soru Video Çözümleri

Akıllı Tahta Uygulamaları
(Bilgisayar-Tablet-Telefon)

Ücretsiz Denemeler

Available on the iPhone
App Store

ANDROID APP ON
Google play

11. SINIF TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI DEFTER KİTAP

Copyright©

Bu kitabın her hakkı yayınevine aittir.

Hangi amaçla olursa olsun, bu kitabın tamamının ya da bir kısmının, kitabı yayınlayan ve yayınevini önceden izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılması, yayınlanması ve depolanması yasaktır.

ISBN

978-625-8160-10-9
0209-1-22

Genel Yayın Koordinatörü

Biltan BÖYÜKOCAKOĞLU

Yazarlar

Mehmet YURDUSEVEN
Ünal KOLOĞLU
Ayşenur DEVECİ
Harun DERİN
Mikail ÖZTAŞ

Editör

Nuri SOYUDURU

Dizgi / Tasarım

ENS Yayınları Dizgi Birimi

ens
Eğitimde Nitelikli Sayfa

İLETİŞİM

Ostim Mahallesi 1207. Sokak 3/C-D Ostim / Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0312) 395 13 96 Fax: (0312) 394 10 04

SUNUŞ

Değerli Öğrencilerimiz,

Uzun soluklu bir yolculuk olan öğrenme sürecinin önemli bir döneminden geçmekteyiz. Etkili ve kalıcı öğrenmelerin temellerinin atıldığı bu dönemde ENS Yayınları olarak zorlu sürecinizde yanınızda olmak ve işlerinizi kolaylaştırmak amacıyla Destek Serisi Defter Kitaplarını büyük bir titizlikle hazırladık.

Yeni müfredata uygun olarak hazırlanan Defter Kitapları, hızlı-etkili ve kalıcı öğrenmeler gerçekleştirmeyi sağlamak hedeflenmiştir. Ara sınıf alanında bir çığır açacağını düşündüğümüz projemiz, tüm eğitim kurumlarının ve ara sınıf grubu öğrencilerimizin konu ve soru ihtiyacını karşılayacak şekilde kurgulanmıştır.

Ara sınıflarda öğretmenlerin öğrencilerle etkileşim hâlinde ders işlemesine imkan sağlayan Defter Kitaplar, öğrenilen bilgileri pekiştirecek yeterli sayıda uygulama sınavını ve testleri içerisinde bulundurmaktadır.

Ens Defter Kitaplar;

- haftalık bölümler
- her haftada video destekli konu anlatımları
- açık uçlu destek soruları
- konu testleri
- hafta sonu ödevleri
- belirli haftaların sonunda yazılı hazırlık çalışmalarından oluşmaktadır.

İŞLER Yayınları çatısı altında doğan ve yayıncılık tarihinde iz bırakacağını düşündüğümüz DEFTER KİTAP'lar Eğitim Terbiye Kurulu Başkanlığının müfredat programı esas alınarak hazırlanmıştır.

Titiz bir çalışmanın ürünü olan bu eserin hazırlanmasında emeği geçen editörümüz Nuri SOYUDURU ve dizgi ve sayfa tasarım uzmanımız Raşit SAVAŞ'a teşekkür ederiz. Zorlu süreçlerinde tüm öğrencilerimizin büyük "Destek"çisi olmak dileğiyle...

ENS YAYINLARI

İÇİNDEKİLER

ÜNİTE 1: GİRİŞ

1. Hafta: Edebiyata Giriş	6
Edebiyat ve Toplum İlişkisi.....	6
2. Hafta: Edebiyatın Sanat Akımları İle İlişkisi.....	12
Sanat Akımları	12

ÜNİTE 2: HİKÂYE

3. Hafta: Hikâye.....	26
1923-1940 Dönemi Türk Hikâyeciliği	26
4. Hafta: Cumhuriyet Dönemi'nde Hikâye (1940-1960)	34
A. Bireyin İç Dünyasını Esas Alan Hikâye	34
B. Toplumcu Gerçekçi Hikâye.....	37
5. Hafta: C. Millî-Dinî Duyarlılıkları Yansıtan Hikâye.....	44
D. Modernist Hikâye.....	45
6. Hafta: Cümlelerin Öğeleri.....	50

ÜNİTE 3: ŞİİR

7. Hafta: Şiir	62
Tanzimattan Cumhuriyet Dönemi'ne Kadar Türk Şiiri	62
Tanzimat'ın I. Dönem Şairleri.....	63
Tanzimat'ın II. Dönem Şairleri.....	66
8. Hafta: Servetifünun Dönemi Şiiri (1896-1901)	72
Servetifünun Dönemi Şairleri	73
Fecriâti Topluluğu(1909-1912).....	77
9. Hafta: Millî Edebiyat Dönemi'nde Şiir (1911-1923)	82
Millî Edebiyatı Dönemi Şairleri	82
Beş Hececiler	84
10. Hafta: Millî Edebiyat Dönemi'nde Halkın Yaşayış Tarzını ve Değerlerini Anlatan Manzumeler	90
Öz (Saf) Şiirin Özellikleri Ve Temsilcileri.....	91
Türk Dünyası Edebiyatında Şiir	93
11. Hafta: Yazım Kuralları	96
12. Hafta: Noktalama İşaretleri.....	108
1. Dönem 1. Yazılı	120

ÜNİTE 4: MAKALE

13. Hafta: Makale	124
Münazara.....	126

ÜNİTE 5: SOHBET

14. Hafta: Sohbet	132
Türk Edebiyatında Sohbet	133

ÜNİTE 6: FIKRA

15. Hafta: Fıkra (Köşe Yazısı).....	136
1. Dönem 2. Yazılı	142
16. Hafta: Roman	148
Cumhuriyet Dönemi'nde Roman (1923-1950).....	148
1923-1950 Arasında Toplumcu Gerçekçilik.....	150

ÜNİTE 6: ROMAN

17. Hafta: Cumhuriyet Dönemi'nde Roman (1950-1980).....	156
18. Hafta: 1950- 1980 Arası Diğer Roman Yazarları	164
19. Hafta: Dünya Edebiyatında Roman.....	170
20. Hafta: Anlatım Bozukluğu.....	174
Anlatım Bozukluğu (Anlama Dayalı).....	174
Anlatım Bozukluğu (Dil Bilgisine Dayalı)	178

ÜNİTE 7: TİYATRO

21. Hafta: Tiyatro	190
Cumhuriyet Dönemi'nde Tiyatro (1923-1950)	192
22. Hafta: Cumhuriyet Dönemi'nde Tiyatro (1950-1980)	196
Temel Tiyatro Terimleri.....	202
2. Dönem 1. Yazılı	208

ÜNİTE 8: ELEŞTİRİ

23. Hafta: Eleştiri (Tenkit).....	212
-----------------------------------	-----

ÜNİTE 9: MÜLAKAT/RÖPORTAJ

24. Hafta: Mülakat (Görüşme).....	218
25. Hafta: Röportaj.....	222
2. Dönem 2. Yazılı	226
Cevap Anahtarları.....	230

1-12. HAFTALARI KAPSAMAKTADIR

KAZANIMLAR

1. Hafta

- Edebiyat ve toplum ilişkisi
- Edebiyat toplum bilimi ilişkisi

2. Hafta

- Edebiyatın sanat akımlarıyla ilişkisi
- Batı'da oluşan sanat akımları
 - ✓ Kalasisizm, Romantizm, Realizm, Naturalizm, Parnasizm, Sembolizm, Empresyonizm, Ekspresyonizm, Kübizm, Dadaizm, Sürrealizm, Egzistansiyalizm, Fütürizm, Modernizm, Postmodernizm

3. Hafta

- Hikâye
- 1923-1940 Dönemi Türk hikâyeciliği
- 1923-1940 Dönemi Türk hikâyecileri

4. Hafta

- 1940-1960 Dönemi Türk hikâyeciliği
- 1923-1940 Dönemi bireyin iç dünyasını esas alan hikâye
- 1923-1940 Dönemi toplumcu gerçekçi hikâye

5. Hafta

- 1940-1960 Dönemi millî ve dinî duyarlılıkları yansıtan hikâye
- Modernist hikâye

6. Hafta

- Cümlelerin öğeleri
- Cümlelerin temel öğeleri
- Cümlelerin yardımcı öğeleri

7. Hafta

- Tanzimat Dönemi şiiri
- Tanzimat 1. Dönem şairleri
- Tanzimat 2. Dönem şairleri

8. Hafta

- Servetifünun Dönemi şiiri
- Servetifünun Dönemi şairleri

9. Hafta

- Millî Edebiyat Dönemi şiir
- Millî Edebiyat Dönemi şairleri

10. Hafta

- Millî Edebiyat Dönemi'nde halkın yaşayış tarzını ve değerlerini anlatan manzumeler
- Mehmet Akif Ersoy
- Saf (Öz) şiir anlayışını sürdüren şiir
- Türk dünyası edebiyatında şiir

11. Hafta

- Yazım Kuralları

12. Hafta

- Noktalama işaretleri

Destek Noktası

Bir edebî eser, “yarrarcılık” olgusunu eserin tek amacı olarak göremez. Topluma öncülük etse de toplumsal sorunları ele alsada bunu sanatın ve estetiğin değerleri içinde gerçekleştirir, aksi bir tutum o eserin edebî niteliğini olumsuz yönde etkiler.

I. Video Konu Anlatım

EDEBİYAT VE TOPLUM İLİŞKİSİ

Edebiyat düşüncelerin, duyguların ve hayallerin insanlara estetik bir zevk içerisinde aktarılması sanattır. Düşünceler, duygular ve hayaller ise insana ait özelliklerdir. İnsan ise toplumu oluşturan çekirdek bir yapı özelliği taşır. Toplumun en temel yapı birimini oluşturan insanların hayalleri, duyguları ve düşünceleri de ister istemez ait olduğu toplumun özelliklerini barındıracaktır. Bu nedenle ortaya konmuş bir edebî eseri ait olduğu toplumdaki ayrı değerlendirmek çok ciddi bir yanıltır.

“Edebiyat ve Toplum ilişkisi” sadece bugün değil yüzyıllardır güçlü bir bağ içindedir. Herhangi bir dönemde yazılmış edebî eseri incelediğimizde ait olduğu toplumun yaşam biçimi hakkında bizlere ipuçları sunacağı kesindir.

Edebiyatın toplum özelliklerini barındırması, toplum sorunlarını dile getirmesi ile toplumsal değişimde söz sahibi olması da söz konusudur. Toplumun sorunlarını ele alan bir edebîyat anlayışının daha uzun soluklu ve kalıcı olduğu da yadsınamaz bir gerçektir.

Yazar ve şairler yaşadığı toplumun aynasıdır. Toplumdaki yönelişleri, akımları, değişimi, sanat eserlerince yansıtarak topluma öncülük eder; yazdıkları ve söyledikleri ile toplumu etkiler. Örneğin Batı’da Fransız düşünürler Jean Jack Rousseau, Voltaire, Montesquieu, Diderot düşünceleri ile Fransız İhtilâl’inin adeta hazırlayıcısı olmuşlardır. Türk edebiyatında benzer durum ya da durumlar yaşanmıştır. Mehmet Emin Yurdakul’un 1897 yılında Türk-Yunan Savaşı sürerken kaleme aldığı “Cenge Giderken” şiiri, Milliyetçilik düşüncesinin güçlenip genişlemesinde etkili olmuştur. Yine Namık Kemal’in sahnelenen ilk Türk tiyatro eseri olan Vatan yahut Silistre oyununu halkın vatan sevgisi, egemenlik ve bağımsızlık duygularının coşmasında son derece etkili olmuştur.

Edebiyat eserlerinde, toplumsal yaşamı belirleyen öğelerden yararlanılır ancak bu yararlanma, edebîyatın temel amaçları çerçevesinde gerçekleşir. Edebiyat insanı, bir bilim insanı değildir ve olaylara toplum bilimci gibi yaklaşamaz. Sanatçı, toplumsal verilerle zenginleştirdiği dünyasını, estetik bir bakış açısıyla eserine yansıtır.

Bir ulusun toplumsal yapısı, yaşam tarzı ile edebîyat arasında sıkı bir bağ vardır. Toplumsal yapıda ve yaşamda ortaya çıkan değişimler etkisini edebîyatta da gösterir. Örneğin 1950’lerde Köy Enstitüsü kuşağının Fakir Baykurt, Talip Apaydın, Dursun Akçam gibi yazarları gerçek anlamda “köy edebîyatı” çıkıncını açmış, Türk edebîyatına –özellikle romanına– yeni bir soluk getirmiştir.

Edebiyat - Toplum Bilimi (Sosyoloji) ilişkisi

Edebiyat toplumu yansıtırken “toplumu inceleyen bilim dalı” sosyolojiden yararlanır. Aslında bu yararlanma karşılıklıdır. Sosyoloji, özellikle toplum yaşamını ele alan ve yansıtan edebî eserlerden yararlanır. Ahmet Rasim, Halide Edip Adıvar, Hüseyin Rahmi Gürpınar, Ahmet Mithat Efendi gibi yazarların eserlerinde dönemin toplum yaşamını görmek mümkündür. Bu nedenle bu yazarların eserleri, sosyoloji açısından birer kaynak sayılabilir. Örneğin Şinasi’nin Şair Evlenmesi (Batılı anlamda ilk tiyatro metni) görücü usulüyle evlenmenin çağ dışılığını, Recaizade Mahmut Ekrem’in Araba Sevdası ve Ahmet Mithat’ın Felatun Bey ile Rakım Efendi adlı romanlar ise dönemlerinde yaygın olan “alafranga züppe” tipini anlatarak yanlış Batılılaşmanın yarattığı yozlaşmaya dikkat çekmişlerdir.

Konu Tekrar Testi

1. Çehov, Rus halkının çalışmaya olan üşengeçlik ve inançsızlığının kestiricisini yaparken bu tutumun yaşama sevincini yok edici duygusuzluk, can sıkıcılık, soğukluk yarattığının altını çizer ve sorumlu bir sanat yaratıcısı duruş biçimiyle bu edilgen halkı eserleriyle daha etken ve çalışkan olmaya teşvik ederek görevini tamamlar.

Bu parçadan çıkarılabilecek en temel yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sanatçılar edebî eserleriyle toplumu şekillendirmeyi amaçlar.
- B) Sanat eserleri toplumdan bağımsız düşünülmelidir.
- C) Edebiyatın temel işlevi toplumu yansıtmaktır.
- D) Sanatçılar tanık oldukları olayları yeniden kurgulayarak eserlerini oluştururlar.
- E) Sanat eserleri topluma tutulan bir ayna niteliğindedir.

2. Onun hikâyelerindeki kişiler, açlıktan korkan, ezilmiş insanlardır. İçinde buldukları çok kötü hayat şartlarından daha da beterine düşmek için direnen dilenciler, çöppçüler, fuhşun batağına saplanmış insanlar, satıcı küçük çocuklar, işten atılmış memurlar, işçiler, hapisane insanları hikâyelerindeki şahıs kadrosunu oluşturur. Buna rağmen ele aldığı insan tiplerine ve toplumsal sorunlara karşı sert ve hicivci bir tavır takınmaz.

Bu parçada sözü edilen sanatçıyla ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Toplumsal sorunlara kayıtsız kalmadığına
- B) Hikâyelerinde ezilmiş insan tipine yer verdiğine
- C) Hikâyelerinde ele aldığı konulara eleştirel bir yaklaşımda bulunmadığına
- D) Hikâyeleriyle topluma yön verme çabası içerisinde olduğuna
- E) Hikâyelerinde yer verdiği kişilere karşı sert bir tavır takınmadığına

3. Değişim toplumsal devrimin en basat ögesidir. Yeryüzünde değişmeyen tek olgu her şeyin değişmekte olduğu gerçeğidir. Tarihsel gelişim süreci içerisinde, her toplum özgün kültürel birikimiyle ve kültürler arası ilişkileriyle bir etkileşim ve kabuk değiştirme evresi yaşar. Edebiyatın yöneldiği ortam da insan ve onun doğası kısaca toplum olduğuna göre özünde var olan işlevini gerçekleştireceği ortam da burası olacaktır. Çünkü insanı, insanın bağlı bulunduğu, içinde yaşadığı çevreyi değiştirip bilinçlendirmede en etkili öğelerin başında edebiyat ve edebî eserlerin mucizevi gücü gelmektedir.

Bu parçada aşağıda verilenlerden hangisinin üzerinde durulmaktadır?

- A) Toplumsal değişimin kaçınılmaz olduğu
- B) Edebiyatın toplumsal değişimdeki rolü
- C) Edebiyatın toplumsal değişimlerden etkilenilebileceği
- D) Toplumsal değişimin sanat eserlerine yansması
- E) Edebiyatın temel malzemesinin toplumsal değişim olduğu

4. Balzac, Dickens, Stendhal ve Tolstoy gibi büyük gerçekçi yazarlar, doğalcıların aksine yansıtma yöntemini doğru olarak uygulamış ve çağlarındaki sosyal gerçekliği eserlerinde çizebilmişlerdir. Bunu yaparken de tarafsızlıklarına rağmen de ister istemez içinde yaşadıkları toplumun düzenindeki bozukluğu da belirtmişlerdir.

Bu parçada sözü edilen yazarlardan hareketle edebiyat ve toplum ilişkisi ile ilgili aşağıdaki çıkarımlardan hangisi yapılabilir?

- A) Edebiyat, topluma müdahalede bulunur.
- B) Edebiyat, toplumla karşılıklı bir ilişki içerisindedir.
- C) Edebiyat, toplumu tüm yönleriyle yansıtır.
- D) Edebiyat, toplumu şekillendirmeyi amaçlamaz.
- E) Edebiyat, topluma eleştirel bir bakış açısı kazandırır.

5. Edebiyat bazen bir başkaldırıdır, bazen de bir sorgulama. İnsanların bilincinde döllenmiş tanrısal bir itkidir. Bir iletişim yatağıdır. Bir yönlendirme, bir yaşam biçimidir. Çağdaş dünyamızın ağına düşmüş insanımızın iletişimsizlik, yalnızlık, patolojik belirtiler, isteksizlik, karamsarlık, yaşama ümitsizce bakış gibi yaşamsal bozuk belirtilerle iç içe olması tek bir nedenle olmasa bile, en önemli nedenlerden olan, sanat yoksunluğunu ve bundan duyulması gereken zevkin yaşanmaması ile açıklanabilir. Böyle bir sanat ve sevgi yoksunluğu içinde kalan insanı/toplumunu yine edebiyat kurtaracaktır başkaldırısıyla, sorgulamasıyla, iletişimiyle.

Bu parçada edebiyatla ilgili aşağıdakilerden hangisine değinilmiştir?

- A) Bireysel duygularla oluşturulduğuna
- B) İnsanları birtakım sorunlara ittiğine
- C) Bazı sorunların çözülmesine etki edeceğine
- D) Toplumunu her yönüyle şekillendireceğine
- E) Yaşanan çağın zihniyetini yansıtacağına

6. Ludwig Wittgenstein, "Estetik yargı anlatımları dediğimiz sözcükler, karmakarışık olsalar da bir dönemin kültürü diye adlandırdığımız şeyin üzerinde keskin bir belirli bir rol oynarlar." ifadesiyle ---- vurgulamıştır.

Bu cümlede boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Edebiyatın estetik bir kaygı güttüğünü
- B) Edebiyatın çok karışık bir yapısı olduğunu
- C) Edebiyatın toplum üzerindeki etkisini
- D) Edebiyatın kültürden etkilendiğini
- E) Edebiyatın birey üzerinde etkili olabileceğini

7. ...

Zulmün topu var, güllesi var, kal'ası varsa
Hakkın da bükülmez kolu, dönmez yüzü vardır,
Göz yumma güneşten, ne kadar nuru kararsa
Sönmez ebedî, her gecenin gündüzü vardır.
Millet yoludur, hak yoludur tuttuğumuz yol
Ey hak, yaşa, ey sevgili millet yaşa, var ol!

...

Yukarıdaki manzum parça Tefvik Fikret'in bir şiirinden alınmıştır.

Bu şiir içerik açısından düşünüldüğünde Tefvik Fikret'le ilgili aşağıdaki çıkarımlardan hangisi yapılabilir?

- A) Şiirlerinde aşk temasına sıklıkla başvurur.
- B) Tabiat, şiirlerinde vazgeçilmez bir unsurdur.
- C) Günlük hayatı yansıtan temalara yer verir.
- D) Şiirlerinde felsefeden faydalanır.
- E) Bazı şiirlerinde toplumsal konulara yer verir.

8. Çağdaş romancıların ithal ideolojilerin içini abartılı olaylar ve çatışmalarla doldurmaya çalıştığı bir dönemde sanatçı, sanatçı kişiliğinden gelen ve Batının son dönem roman akımlarını incelediği anlaşılabilir üslubu ve tekniğiyle Türk romancılığında bir çığır açmasına rağmen sanatı ideolojilerine feda eden ve sınıf çatışmasına saplanıp kalmış sosyal gerçekçi romancıları etkileyememenin üzüntüsünü yaşamıştır.

Bu parçada sözü edilen yazarla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Roman alanında yeni bir yol ve yöntem başlattığı
- B) Kimi romancıları etkileyememenin üzüntüsünü duyduğu
- C) Çağdaşlarından farklı bir romancılık anlayışını benimsediği
- D) Üslubunda Batılı roman akımlarının etkisi olduğu
- E) Toplumsal olayları dile getiren romanlar kaleme aldığı

Hafta Sonu Ödevi

1. Namık Kemal'in 1873 yılında Gedikpaşa Osmanlı Tiyatrosu'nda sahnelenen Vatan Yahut Silistre'si hakkında Ebuzziya Tevfik şu bilgileri verir: Vatansever bir hisle ve en şanlı bir savaş olayımızı belirten bu güzel eser, çok güzel bir şekilde halka sunulduğu vakit, seyircilerde meydana getirdiği yurtseverlik galeyanı ve kahramanlık duygusu, heyecanı, eserin yazarı hakkında pek fazla sevgi gösterilerine yol açmış ve neticede seyircilerden büyük bir kalabalık, Kemal'in evine yürüyerek "Yaşa Kemal.." diye bağırarak taktir ve teşekkürlerini belirtmiştir.

Bu parçada Ebuzziya Tevfik'in verdiği bilgiler aşağıdakilerden hangisine örnek gösterilebilir?

- A) Edebiyatın toplumsal değişime katkıda bulunacağına
B) Edebiyatın insanlarda estetik haz uyandıracığına
C) Edebiyatın toplumu etkileyebileceğine
D) Edebî eserin her şeyden önce güzellik duygusunu yansıtması gerektiğine
E) Edebiyatın toplumdan etkilenebileceğine

2. Edebiyat-toplum ilişkisini incelemek isteyen bir araştırmacı, araştırmasının konusunu aşağıda verilenlerin hangisinden seçmelidir?

- A) Çalkıuşu romanını okuduktan sonra İstanbul'da yüzlerce genç kızın Anadolu'ya öğretmen olarak gitmek için girişimlerde bulunması
B) Huzur romanını okuyan bir bireyin estetik yönünü geliştirerek yazar olma çabası
C) Tevfik Fikret'in Kendi Kendime adlı sanatsal şiirini okuyup ona benzer bireysel şiir yazmak isten bir birey
D) Ahmet Haşim'in Merdiven adlı şiirine öykünerek bireysel duygulanımları yansıtan bir şair
E) Cahit Sıtkı Tarancı'nın Gün Eksilmesin Pencereden adlı aşk şiirini okuyup uygulanan bir öğretmen

3. "Edebiyat, toplumun ifadesidir." sözü bir ölçüde doğrudur ama yaklaşık oranda toplumun edebiyatla kendini biçimlendirdiğini de söylemek mümkündür. Örneğin Tanzimat Dönemi roman ve tiyatro yazarları toplumda meydana gelen gelişmeleri edebî eserlerine yansıtırken dönemin modası haline gelen Batı hayranlığını da sert bir üslupla eleştirmişler ve toplumu şekillendirmeyi amaçlamışlardır.

Bu parçada vurgulanmak istenen düşünce aşağıdakilerin hangisinde verilmiştir?

- A) Edebiyat, toplumu yönlendiren en önemli araçtır.
B) Edebiyat ve toplum birbirini etkileyen iki unsurdur.
C) Edebiyat, toplumu kendi istekleri doğrultusunda değiştirir.
D) Edebiyat, topluma yöneltmiş bir eleştiri kaynağıdır.
E) Edebiyat sayesinde toplum kendini değiştirebilir.

4. Tanzimat Dönemi eserlerinde bir yandan toplumdaki aksaklıklar dile getirilirken diğer yandan Batı hayranlığı daha belirgin bir hâl almıştır. Toplumdaki bu çatışmalarla birlikte toplum hayatında önemli ölçüde sosyal değişimler meydana gelmiştir. Batı ve Doğunun birbirine zıt dünyaları arasında kalan halkın yaşayış biçimi edebiyatımızda işlenen bir konu olmuştur.

Bu parçada anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Toplumsal değişimin edebiyata yansması
B) Edebiyatın toplumu yönlendirme amacı taşıması
C) Toplum eleştirisi yapmada edebiyatın işlevsel olması
D) Toplumsal değişimin belirli aralıklarla gerçekleşmesi
E) Edebiyatın toplumsal değişimde rol alması

5. Yazar, Araba Sevdası romanında zaman zaman sözü Bihruz Bey'e emanet ederek devrin eğitim sisteminden edebiyatına kadar uzanan geniş bir alana ince alay ve serzenişlerde bulunur. Bihruz Bey'in Türk toplumunda beğendiği bir şey yoktur. Bu eleştiriden dil de nasibine düşeni alır. Bu romanda iltifatlar Fransızca; küfürler Türkçedir. Bu bakımdan roman, yanlış Batılılaşmanın ilk karikatürüdür. Öte yandan roman, sevdanın nesnesinin değişmesi açısından da önemlidir. Araba sevdası, bütün sevdaların önüne geçer. Modanın bir tutku hâline gelişini mirasyedilikten alafrangaliğe, oradan da züppeliğe uzanan bir ivme takip eder.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Yazar yaşadığı çağın toplumsal değişimini görmezden gelmiştir.
- B) Yazar, romanıyla toplumu şekillendirmeyi amaçlamıştır.
- C) Yazar, romanıyla içinde bulunduğu topluma eleştiri yöneltmiştir.
- D) Yazar, içinde yaşadığı toplumun sorunlarına kayıtsız kalmıştır.
- E) Yazar, romanında bazı konuları göz ardı etmiştir.

6. Edebî eser, mutlaka bir toplumsal yapıyı veya kabuller zincirini yansıtacaktır. Sadece metinlerde sözü edilen sosyal olayları algılama basitliği dışında, şiirde veya anlatı türündeki eserlerde yer alan karakterlerin ve buna bağlı olarak şair ve yazarların hayata bakış açıları ve sahip oldukları değerler eserin sosyal zemini oluşturur. Her roman, hikâye veya şiire konu edilen kişi veya kişiler birer bireysel ve toplumsal değerler dizisini yansıtır. Bu yüzden onlar, tüm iyi ve kötü yönleriyle edebiyat sanatçısının belleğindeki toplumsal birikimlerin izlerini taşırlar.

Bu parçada anlatılmak istenen düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Edebî eserlerin kurgusunda toplumsal hayattan izlerin mutlaka yer aldığı
- B) Toplumsal edinimlerin edebî eserleri etkileyemeyeceği
- C) Edebî esere konu olan kahramanların toplumun bir bölümünü temsil ettiği
- D) Edebî eserlerin toplumsal olaylardan hareketle oluşturulması gerektiği
- E) Toplumun her kesiminden insanlara edebî eserlerde rastlanabileceği

7. Edebiyat, toplum içinde kültürle ilgili kendine has bir değer olmakla beraber bağlı bulunduğu milletten, toplumdaki ayrılmaz. Edebiyatı teşkil eden dil, mensubu olduğu toplumun bir uzvudur. Edebiyat toplumu anlatır, yansıtır ama edebiyatı yaratan da toplumdur. Bu bağlamda her iki kavramın da birbirini şekillendirdiğini söylemek mümkündür.

Bu parçada anlatılmak istenen düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Edebiyatın içinde doğduğu toplumdaki zaman zaman uzaklaşabileceği
- B) Edebiyatı oluşturan dil kavramının toplumun bir parçası olduğu
- C) Edebiyatın kültürel bir olgu olduğu
- D) Edebiyat ve toplum arasında vazgeçilmez bir bağ bulunduğu
- E) Edebiyatın toplumu şekillendirme gücü olduğu

Destek Noktası

Sanat akımlarının çoğu, varlıklarını kendinden önceki akımın varlığına borçludur çünkü birçok sanat akımı, kendinden önceki sanat akımına tepki olarak doğmuştur.

1. Video Konu Anlatım**EDEBİYATIN SANAT AKIMLARI İLE İLİŞKİSİ**

Belli bir tarihsel süreçte edebiyatı, tür ve yazarın ulusu bakımından herhangi bir ayırım olmadan biçimsel ve içerik olarak etkileyen belli biçem (üslup), duygu ve düşünce hareketine edebîyat akımı (edebî akım) denir.

Edebî akımlar, toplumdaki sosyal ve siyasi gelişmeler, yeni çıkan bilimsel ve felsefi görüşler; resim, müzik gibi başka güzel sanatlardaki yenilikler de edebî akımların doğuşunda etkili olmuşlardır.

2. Video Konu Anlatım**Batı'da Oluşan Sanat Akımları****1. Klasisizm (Akılcılık)**

- ▶ XVI. yüzyılın sonlarında Fransa'da monarşinin güçlendiği bir dönemde ortaya çıkmıştır.
- ▶ Klasisizme göre sanatın üç temeli vardır: Akıl, sağduyu, doğa.
- ▶ Bir eser güzelliğini akıldan alır. Sağduyuya yaslanmayan hiçbir anlatımın estetik değeri yoktur. Hiçbir şey gerçekten daha güzel değildir; bu nedenle doğayı taklit etmek (mimesis/yansıma) gerekir.
- ▶ Az sözle çok şey anlatma amacı güdüldü. Üslup; yapmacıktan uzak, sade ve sağlamdır. Halk deyişleri, yerel sözcükler, teknik terimler kullanmaktan özellikle kaçınmışlardır.
- ▶ Klasisizmin ilkelerini Boileau, "Şiir Sanatı" adlı yapıtında belirlemiştir.
- ▶ Yunan ve Latin edebiyatları örnek alınmış, daima kusursuzluğa varma amacı güdülmüştür.
- ▶ Eserlerde insanın anlatılması esas alınmış, insan dışındaki fiziksel ve sosyal ortam anlatılmamıştır.
- ▶ Sanatçılar eserlerinde kişiliklerini gizlemişler, olaylar karşındaki duygu ve düşüncelerini açıklamaktan kaçınmışlardır.
- ▶ Eserlerin kahramanları yalnız aristokrat sınıftan seçilmiştir. Eserde halktan kişilere ve çocuklara yer verilmemiştir.
- ▶ Belirli kurallara sıkı sıkıya bağlı kalınmıştır. Konudan çok konunun işlenişine önem verilmiştir. (Klasisizmin bu özelliği divan edebiyatıyla ciddi bir benzerlik gösterir.)
- ▶ Eserlerde değişmez tipler yaratılmış ahlaksal ve eğitsel bir amaç güdülmüştür.
- ▶ Ana dilin en güzel biçimde kullanılması, biçim kusursuzluğu, doğa dışı konulara yönelme... klasik yapıtların temel özellikleridir.
- ▶ Descartes'in rasyonalizm (akılcılık) felsefesinin etkisi vardır.
- ▶ Tragedya ve komedyada biçimci kurallarla yer, zaman ve olay birliği yani "üç birlik kuralı" esas alınmıştır.
- ▶ Konular efsanelerden, mitolojiden ve tarihten seçilmiştir.

- "Sanat, sanat içindir." ilkesine uyulmuştur.
- Klasisizmin ana türleri trajedi ve komedidir; bu nedenle tiyatro en gelişen tür olurken eleştiri, özdeyiş, fabl, mektup, felsefe, deneme ... alanında da eserler verilmiş; roman en az gelişen tür olmuştur.

Batı Edebiyatındaki Temsilcileri: Francois Malherbe (şiir), Pierre Corneille (tragedya), Jean Racine (tragedya), John Milton (şiir), Moliere (komedy), La Fontaine (fabl), La Bruyere (portre), Boileau (eleştiri), Madam de la Fayette (roman), Fennelon (roman), Benigne Bossuet (söylev)

Klasisizmin Türk Edebiyatındaki Temsilcileri: Şinasi, Ahmet Vefik Paşa

3. Video Konu Anlatım

2. Romantizm (Coşumculuk)

- Klasisizme tepki olarak doğan romantizm, 18. yüzyılın ikinci yarısından önce İngiltere ve Almanya'da başlamış fakat en olgun meyvelerini Fransa'da vermiştir.
- Romantizm; Klasisizmin düzen, uyum, denge, akılcılık ve idealleşme gibi ilkelerine bir başkaldırıdır. Romantizm, bir bakıma "ak" - "kara" çatışmasıdır.
- Romantizmin kurallarını Victor Hugo, Cromwell adlı eserinin ön sözünde ortaya koymuştur.
- Akıl ve sağduyu yerine, hayal ve duyguya yer verilmiştir.
- Romantik yapıtların konusu; genellikle aşk, doğa ve ölümdür.
- Melankoli, hüzn, kötümserlik, yalnızlık ve hastalıklı duygular romantizmde önemli yer tutar.
- Sanatçılar, olaylar karşısında kendi duygu ve görüşlerini gizlememişlerdir.
- İnsanı soyut olarak anlatan klasisizme karşı, insan sosyal ve doğal çevresiyle birlikte anlatılmış, bu nedenle eserlerde sosyal ve doğal tasvirler ağırlık verilmiştir. İnsanın düzeltilmesinin ancak toplumun düzeltilmesi ile sağlanabileceği savunulmuştur.
- Tiyatroda dram türü ilk kez romantikler tarafından ortaya konmuştur. Başta üç birlik kuralı olmak üzere klasik tiyatronun birçok kuralı yıkılmıştır. Dramda hayatta olan her şey yani iyi ve kötü bir arada kullanılmıştır.
- Dehaların, kahramanların ve olağanüstü özelliklere sahip kişilerin tutkularına ve iç çatışmalarına önem verilmesi romantizmin diğer belirgin özellikleridir.
- "Sanat, toplum içindir." görüşü ağırlık kazanmıştır.

Batı Edebiyatındaki Temsilcileri: Fransa'da Chateaubriand, Madame Stael, Alexandre Dumas, George Sand, Alfred de Musset, Lamartine, Victor Hugo, Rousseau, Voltaire; İngiltere'de Lord Byron, Shelley, Keats, Wordsmith; Almanya'da Goethe, Schiller; ABD'de Edgar Allan Poe; Rusya'da Puşkin, Lermontov...

Romantizmin Türk Edebiyatındaki Temsilcileri: Namık Kemal, Ahmet Mithat, Abdülhak Hamit Tarhan, Şemsettin Sami, Recaizade Mahmut Ekrem (şiirlerinde) öncü isimlerdir.

▶ Destek Sorusu 1

Victor Hugo, Cromwell adlı dramının ön sözünde dramın karakterinin hakikat olduğunu ve hakikatin trajedide olduğu gibi yalnız acı ya da komedide olduğu gibi yalnız gülünçten ibaret olmadığını, yer ve zaman birliğinin gereksizliğini anlatır.

Bu parçadan hareketle Victor Hugo'nun Cromwell adlı eserinin hangi akıma yönelik bir eleştiri olduğu söylenebilir, açıklanınız.

▶ Çözüm 1

4. Video Konu Anlatım

3. Realizm (Gerçekçilik):

- ▶ 19. yüzyılın ikinci yarısında romantizme tepki olarak ortaya çıkmıştır.
- ▶ Realizm; insanı, toplumu ve doğayı değiştirmeden olduğu gibi yansıtmayı amaçlar.
- ▶ Bu akımın oluşmasında pozitivism (olguculuk) felsefesinin önemli etkisi olmuştur. Pozitivism genel olarak modern bilimi temel alan; batıl inançları ve metafiziği reddeden akılcı bir dünya görüşüdür.
- ▶ Her şeyden önce gözleme önem verilir. Yalnız görüleni yazma yolu benimsenmiştir. Bu nedenle doğa, olduğu gibi, tüm güzellik, çirkinlik ve bayağılıklarıyla anlatılmıştır.
- ▶ Günlük hayatta yaşanan ya da yaşanması mümkün olan olaylar, kişiler ve çevre anlatılmış; olağanüstü olay, kişi ya da çevrelere eserlerde yer verilmemiştir.
- ▶ Çevrenin insan kişiliğinin oluşumundaki büyük etkisi göz önüne alınarak çevre ve töre betimlemelerine çok önem verilmiştir.
- ▶ Yazarlar eserlerinde kendi kişiliklerini gizlemişler, kendi dışlarındaki olay ve kişileri tarafsız bir tutumla anlatmışlardır. Betimleme, gözlem ve kompozisyona büyük önem vermişlerdir.
- ▶ "Sanat, sanat içindir." ilkesi benimsenmiştir.
- ▶ Kılı kırk yararcasına yapılan gözlemin aynı titizlikle anlatılmasına, üslubun açık ve sağlam olmasına, sözcük ve cümlelerin yerli yerine oturmasına önem verilmiştir.

Batı Edebiyatındaki Temsilcileri: Gustave Flaubert (Madam Bovary romanı realizmin ilk romanıdır.), Stendhal, H. De Balzac, Dostoyevski, Lev Tolstoy, Anton Çelov, Turgenyev, Maksim Gorki, N.Gogol, C.Dickens, Mark Twain, Solohov, Ernest Hemingway, John Steinbeck, Herman Melville

Türk Edebiyatındaki Temsilcileri: Recaiade Mahmut Ekrem, Nabizade Nazım, Halit Ziya Uşaklıgil, Y. Kadri Karaosmanoğlu, Memduh Şevket Esenal, Reşat Nuri Güntekin, Refik Halit Karay, Mehmet Rauf, Halide Edip Adıvar...

Destek Noktası

Realizmde en çok gelişen iki tür roman ve öyküdür. Diğer türler ikinci planda kalmıştır. Realist yöntemle yazılan şiir akımına ise "Parnasizm" denmiştir.

5. Video Konu Anlatım**4. Naturalizm (Doğalcılık)**

- ▶ Naturalizm 1870'li yıllarda ortaya çıkan ve Realizmin ileri bir aşaması olarak değerlendirilen bir edebiyat akımıdır.
- ▶ Realistlerin gözlem ve anketçiliğine, Naturalistler "deney" ilkesini eklemiş, edebiyatı bilimin bir uygulama alanı olarak görmüşlerdir.
- ▶ Emile Zola, naturalizmle ilgili görüşlerini, 1880'de "Deneysel Roman" adlı kitabında açıklamıştır.
- ▶ Deney yönteminin, gözlemin yanı sıra edebiyata uygulanabileceği ve yazarın bilimsel bir nesnellikle hayatı yansıtabileceği düşüncesi ile hareket edilmiştir. Bu nedenle naturalist romana deneysel roman da denir.
- ▶ Olaylar tam bir tarafsızlıkla yansıtılmış, doğal ve toplumsal çevrenin betimlemelerine geniş yer verilmiş, iğrenç ve çirkin sahnelerin anlatılmasından çekinilmiştir.
- ▶ Kişiler, yetiştikleri çevrenin, aldıkları eğitim ve görgünün düzeyine göre konuşur ve hareket ederler. Bu özellikleriyle naturalistler, anlatım sağlamlığına önem veren realistlerden ayrılırlar.
- ▶ Dil doğal ve yalındır, argo sözcüklere bolca yer verilmiştir.
- ▶ Herhangi bir akıma tepki olarak doğmamıştır, realizmin bir üst aşaması olarak ortaya çıkmıştır.
- ▶ Genellikle sorunlu, toplum dışına itilmiş kişileri anlatmışlardır. Yoksul işçiler, köylüler, ayyaşlar, hırsızlar...
- ▶ Naturalist yazarların çok anlattığı kişilerdir.
- ▶ Naturalistler, "Sanat, toplum içindir." anlayışını benimsemişlerdir çünkü sanatın bir yarar sağlaması gerektiğini savunurlar.
- ▶ Roman türünde daha etkili olmuş bir akımdır.
- ▶ Gerçekliği ileri taşımaları onları, sanatkârane bir dil ve üslup kullanmaktan uzak tutmuştur. Kahramanlarını ait oldukları çevrenin özelliklerine uygun konuştururlar.

Batı Edebiyatındaki Temsilcileri: Emile Zola, Alphonse Daudet, Goncourt Kardeşler, Guy de Maupassant, John Steinbeck

Türk Edebiyatındaki Temsilcileri: Nabizade Nazım, Hüseyin Rahmi Gürpınar, Beşir Fuat, Selahattin Enis, Osman Cemal Kaygılı.

▶ Destek Sorusu 2

Bu kadın, burnunu keten mendiliyle tıkamış, camekânın biraz gerisinde duruyordu. Siyah dantel yakalı bir ceket, kurşuni ipekli bir eteklik giymişti. Üstünden tatlı bir menekşe kokusu yayılıyordu. Bir ölüye bakıyordu. Birkaç adım ötedeki bir taş masaya uzatılmış bu iri yarı genç adam iskeleden düşerek derhal ölen bir dülgerdi. Göğsü geniş, pazıları dolgundu, beyaz yağlı bir gövdesi vardı. Ölüm mermerleştirmişti onu. Kadın bu ölü yüzü uzun seyrediyor, onu hayatında evirip çeviriyor, tartıyordu. Bu vücudun manzarasıyla büyülenmiş gibi bir hâli vardı. Yüzündeki tülün bir ucunu kaldırıp bir kere daha baktıktan sonra çekilip gitti.

(Emile Zola - Therese Raquin)

Bu parçada yazarın bir bilim adamı titizliğiyle kişiliğini ve düşüncelerini gizlemesi hangi edebî akımla ilişkilendirilebilir, açıklayınız.

▶ Çözüm 2**Destek Noktası**

Gerçekleri çarpıtmadan yansıtmaları, naturalizmi realizmin bir uzantısı yapmıştır ancak toplum çözümlemesiyle gerçekleri gösterme, tipleştirme yoluyla karakterlerin ve çevrenin belirleyici niteliklerini belirtme yolunu seçmediğinden realizmden ayrılmıştır.

6. Video Konu Anlatım**5. Parnasizm**

- Parnasizm, bir biçim sanatıdır; "Sanat, sanat içindir." felsefesine bağlıdır.
- XIV. yüzyılda Fransa'da ortaya çıkmıştır.
- Realizmin şiirdeki yansımasıdır.
- Adı, şiir ve müziğin esin perilerinin oturduğuna inanılan Yunanistan'daki "Parnasos" dağından gelmektedir. Akım, edebî olarak da adını 1866'da Fransa'da yayımlanan "Çağdaş Parnaslar" adlı şiir dergisinden almıştır.
- Parnasizm şiirde gerçekçilik demektir. Hayalci ve duygusal şiire tepkidir.
- Parnasizm, yalnızca bir şiir akımıdır.
- Dilin açık olmasına ve yalınlığa, ustalıklı kullanıma çok önem verilmiştir.
- Şiirde felsefi, bilimsel ve fenle ilgili düşüncelere yer vermişlerdir.
- Nazım şekli olarak daha çok sonneyi kullanmışlardır.
- Şiirlerde kararsızlık öne çıkar.
- Parnasizm, seçkin kişilere seslenen bir edebiyat akımıdır.
- Eski Yunan ve Latin mitolojisine yeniden dönülmüş bu değerlerin yok olup gitmesinden duyulan kaygılar dile getirilmiştir.
- Şairler kendi kişiliklerini şiire yansıtmamışlar, gözlemlerine dayanarak dış doğa görünüşlerini şiirleştirmişlerdir.
- Şiirde ölçü ve kafiye çok önemsenmiş, şiirin biçimsel yönden kusursuz olmasına çalışılmıştır.
- "Sanat, sanat içindir." anlayışına bağlı kalınmıştır.
- Dış dünyayı nesnel bir bakışla anlatan şiire önem verilmiştir.
- "Şiir" çok emek verilen bir iş olarak görülmüş, bir kuyumcu titizliğiyle şiir yazılmıştır.

Batı Edebiyatındaki Temsilcileri: Theophile Gautier (akımın öncüsü), Leconte de Lisle, François Coppée, Banville, S. Prudhomme

Türk Edebiyatındaki Temsilcileri: Tevfik Fikret, Yahya Kemal Beyatlı

7. Video Konu Anlatım**6. Sembolizm (Simgecilik):**

- 1880'li yıllardan sonra Fransa'da ortaya çıkan, realist ve naturalist görüşlere özellikle de parnasizme tepki olarak doğan edebiyat akımıdır.
- Şiir, gerçeği değil, gerçeğin bizde bıraktığı etkiyi anlatmalıdır." ilkesiyle hareket edilmiş, ruh durumlarını duyurma amacı güdülmüştür.
- Sembolizmde dil, sembol ve mecazlarla yüklüdür. Anlatım kapalıdır. Bu kapalılık eserlerin anlaşılmasını güçleştirmiştir.
- Sembolistlere göre "Sanat, sanat için" olmalıdır.
- Sembolistler klasik nazım biçimlerini bırakmışlar; müstezat, sone, terza-rima, biçimlerini kullanmışlardır.
- Sembolist şiirde "musiki" çok önemsenmiş, "öz ile biçim arasındaki uyum" olarak değerlendirilmiştir.
- Sembolist şairlere göre iyi şiir, "herkesçe değişik yorumlanabilen şiir"dir.

- ▶ Sembolizmde şiir dışında özellikle resim, müzik ve tiyatro alanlarında etkili olunmuştur.
- ▶ Duyular arası aktarımlara dayalı bir anlatım yolunu (acı yeşil, mor uğultu, tatlı hisırtı... vb.) benimsemişlerdir.
- ▶ Sembolizmin müjdecisi, bu akımın ortaya çıkışından önce ölen Fransız şair Charles Baudelaire'dir. Akımın kuramını Mallarme ortaya koymuş, akımla ilgili ilk bildiri ise J. Moreas yayınlamıştır.
- ▶ Sembolistler melankolik, içe kapanık şairlerdir.

Batı Edebiyatındaki Temsilcileri: Charles Baudelaire, Paul Verlaine, Paul Valery, Arthur Rimbaud, Edgar Allan Poe, Mallarme, Jean Moreas

Türk Edebiyatındaki Temsilcileri: Ahmet Haşim, Cenap Şahabettin, Ahmet Muhip Dıranas, Ahmet Hamdi Tanpınar, Cahit Sıtkı Tarancı, Necip Fazıl Kısakürek

▶ Destek Sorusu 3

Şiir, gerçeği değil, onun insanda bıraktığı izleri ve etkiyi dile getirmelidir çünkü insan evreni ve eşyayı olduğu gibi değil duyduğu ve hayal ettiği gibi yansıtır. Bu sebeple açık anlatım nesrin işidir. Şiirengin anlam ve çağrışımlar içeren muamma denizi gibi örtülü olmalıdır.

Bu parçada dile getirilen düşünceler hangi edebî akımla ilişkilendirilebilir, açıklayınız.

▶ Çözüm 3

▶ Destek Sorusu 4

Akım, şiirde duygusuzluğu ve gayrişahsiliği esas alan, tabiat manzaralarının ve tarihî hadiselerin anlatıldığı tasvirici ve düşünce ağırlıklı bir şiirin ve şekilde mükemmeliyetin peşindeydi. Bu akımın temsilcileri objektif olmak iddiasıyla ortaya çıkmışlardı, ritme ve plastik sanatlara önem veriyorlardı.

Bu parçada anlatılan akımın adı nedir, başkaca özellikleri nelerdir?

▶ Çözüm 4

8. Video Konu Anlatım**7. Empresyonizm (İzlenimcilik)**

- ▶ Empresyonizm, izlenimlerin bıraktığı etkileri olduğu gibi göstermeyi amaç edinen sanat akımıdır.
- ▶ XIV. yüzyılın sonlarında Fransa'da doğmuş, oradan Avrupa'ya ve Avrupa dışı ülkelere yayılmıştır. Bu akım XX. yüzyılda dış dünyayı bırakarak iç dünyayı anlatmayı amaçlamıştır.
- ▶ Önce resimde sonra edebiyatta sonra da güzel sanatların diğer alanlarında etkili olmuştur.
- ▶ İzlenimcilik, doğayı gerçekte olduğu gibi bütün ayrıntılarına bağlı kalarak değil, ondan edinilen izlenimin ölçüsünde ve niteliğinde anlatmaktır. Yazar doğrudan doğruya gerçeği değil de gördüklerinin kendisinde uyandırdığı duyuları esas alır.
- ▶ Sembolizmin oluşmasını sağlayan durumlar izlenimciliği de etkilemiştir.
- ▶ Toplumsal içerikten uzak durulmuş, bireysellik öne çıkarılmıştır.

9. Video Konu Anlatım**8. Ekspresyonizm (Dışavurumculuk)**

- ▶ XX. yüzyılın siyasi istikrarsızlık ve ekonomik çöküntü ortamında Almanya'da pozitivizm, naturalizm ve empresyonizm akımlarına karşı olarak ortaya çıkmıştır.
- ▶ Özellikle şiir ve tiyatrodaki etkili olmuştur.
- ▶ Sanat ve toplumda kabul edilmiş biçim ve geleneklere bir başkaldırı niteliği taşır.
- ▶ Ekspresyonizmde çelişkilerin ruhsal durumu, bozguncu renkler, garip biçimlerle örülü haykırışlar yer alır. Modern güzellik anlayışında ekspresyonist ressamın çabası da büyüktür.
- ▶ Sanatçılar kendi içlerine kapanıp kendilerini gözlemlemiş, iç gözleme önem vermişlerdir.
- ▶ Bireyin en gizli yönlerini açığa vuran bir anlatım yolu kullanılmıştır.
Batı Edebiyatındaki Temsilcileri: O'Neil (tiyatro), Franz Kafka (öykü, roman), Thomas S. Eliot (şiir, eleştiri), James Joyce (şiir, roman)

10. Video Konu Anlatım**9. Kübizm**

- ▶ Kübizm 20. yüzyıl başlarında İspanyol ressamı Picasso tarafından resimde ortaya çıkmış, sonra diğer sanat dallarıyla birlikte edebiyata da girmiştir.
- ▶ Kübizm, bir bakıma, doğanın, yepyeni bir açıdan yorumlanmasıdır.
- ▶ 1900'lerin başında empresyonizme ve o güne kadarki sanat anlayışlarına tepki olarak doğmuştur. 1930'lara kadar etkili olmuştur.
- ▶ Varlığın, dış görünüşüyle birlikte iç dünyanın betimlenmesi amaçlanmıştır.
- ▶ Sanatçılar anlatımı canlı kılmak için, yapıtlarında duyulara olayları konuşarak yazmışlardır.

- Kübist şiir; resim sanatı ile ilgili olduğu için görselliğe önem verip resim sanatından yararlanır.
- Dilin yapısı ve söz dizimi bozulmuş, noktalama işaretleri kullanılmamıştır.
- Nesnelerin sadece görünen yanları değil, görülmeyen yanları da anlatılır.
- Eşya üç boyutlu ve geometrik şekillerle gösterilmeye çalışılır.
- Kübizm Türk edebiyatında etkili olmamıştır.

Batı Edebiyatındaki Temsilcileri: Apollinaire, Max Jakob, Jean Cocteau, Blaise Cendrars

II. Video Konu Anlatım

10. Dadaizm:

- “Kağıt parçaları üzerine sözcükler yazın, bunları bir şapkanın içine atıp karıştırın, sonra teker teker çekip bir kağıdın üzerine sıralayın; işte Dadaizm...” (Tristan TZARA)
- Dadaizm; dil ve estetik kurallarını tanımayan anlatımda başı boş bir yol tutan, bile bile kapalılığa sapan edebiyat çığırına denir.
- Dadacılık, dada okulu da denilen bu çığır, 20. yüzyıl başlarında Tristan Tzara, Breton ve arkadaşları tarafından ilk defa Fransa’da uygulanmıştır.
- Dadaizmin kuruluşu ilgi çekicidir. 8 Şubat 1916’da Zürih’te Cafe Terras’ta Tristan Tzara, Hans Arp, Georges Ribemant Dessignes ile beraber Larousse’un rastgele bir sayfasını açarlar; buldukları dada sözcüğü ile dadaizm ismi altında edebiyata ilk isyan bayrağını çekerler.
- “Kuralsızlığı kural olarak benimseyen” bir akımdır.
- Kübizm akımının etkisiyle ortaya çıkmış, yerini sürrealizme bırakmıştır.
- Dadaistler aklın hiçbir değerinin olmadığına inanırlar.
- Her şeye kuşkuyla bakan dadaistler çevrelerindeki hiçbir şeyin doğruluğuna ve varlığına inanmazlar.
- Bu akım, hiçbir şeyin sağlam ve sürekli olduğuna inanmayan bir felsefi yapıdan etkilenir.
- Dadaistler, insanları şaşırtmak istemişlerdir.
- Alışılmış estetik anlayışa karşı çıkarak dil ve biçimde yeni deneylere girişen Dadaistler; dil, biçim, uyak gibi kaygılar taşımaz çünkü onlara göre estetiğin hiçbir değeri yoktur.
- Dadaistler, bilinçsiz bir şekilde hayalle ruhun denetlenemeyen boyutlarına kadar ilerleyip karışıklık meydana getirip sanatı bile ortadan kaldırmayı düşünmüşlerdir.
- Dadaizmde, bilincin yönünü kaybetmiş bir kuşağın ümitsizliği ve isyanı vardır.
- Türk Edebiyatında Garipçiler ve İkinci Yeniciler dadaizmden etkilenmişlerdir.

Batı Edebiyatındaki Temsilcileri: Tristan Tzara, Andre Breton, Louis Aragon, P. Soupault, Poul Eluard.